

ความเป็นส่วนตัวและข้อมูลส่วนบุคคล ในยุคออนไลน์

จักรพงษ์ นาทวีชัย

ภาควิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ในยุคโซเชียลที่ใครๆ ก็พูดถึง BB ใครๆ ก็เล่น Facebook คงจะปฏิเสธยากว่าอินเทอร์เน็ตเป็นส่วนสำคัญของการใช้ชีวิตประจำวันไปแล้ว อย่างเมื่อเดือนก่อน ผมไปพักผ่อนที่หัวหินมา ตามประชาชนต่างถิ่น จะกินอะไรจะเที่ยวไหนไม่รู้ซัอย่าง ก็ได้เจ้าโปรแกรม FourSquare ช่วยไว้ แค่อัปเดตปัจจุบันผ่าน GPS ของ iPhone ก็เจอข้อมูลของร้านอาหาร หรือที่เที่ยวแถวๆ นั้นมากมาย ชีวิตคนเราดีขึ้นในยุคโซเชียลจริงๆ ครับ

จริงๆ ข้อมูลพวกนี้ทำให้ชีวิตเราสะดวกสบายขึ้น แต่มันก็อาจจะถูกนำไปทำเรื่องไม่ดีครับ สมมติว่าเราเกลียดใครสักคน ขอแค่รู้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวของเขานิดๆ หน่อยๆ ก็จะสามารถหาข้อมูลที่เป็นเรื่องส่วนตัวของคนๆ นั้นได้ไม่ยากเลยครับ นักเรียนนักศึกษาที่กำลังอ่านบทความนี้ก็เหมือนกัน ผมเชื่อว่าต้องมีบ้างที่ไม่ชอบหน้าอาจารย์คนไหนสักคน ก็เอาชื่อ-นามสกุลจริงของอาจารย์ไปหาในอินเทอร์เน็ต ไหนดูซิ อาจารย์คนนี้ “เกรียน” ในเน็ตหรือเปล่า (ฮา) สมัยเรียนเอาตัวเกือบไม่รอดหรือเปล่าน้อ มาทำโหดใส่เรา ;)

ถ้าเอาข้อมูลพวกนี้มาดูเล่นๆ ขำๆ อาจจะไม่น่ากลัวใช่ไหมครับ? แต่ข้อมูลส่วนตัวพวกนี้ ถ้าเราอยากให้เฉพาะบางคนเท่านั้นที่รู้ แต่ไม่ใช่กับคนทุกๆ ไปละ Dr. Latanya Sweeney (Carnegie Mellon University)¹ ได้กล่าวในรายงานวิจัยอันหนึ่งว่า มีบางบริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ซื้อข้อมูลส่วนตัวของคนทั่วไปเอามาใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งเรื่องแบบนี้ผิดกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนตัวของสหรัฐอเมริกานะครับ แต่รายงานฉบับเดียวกันก็ได้ระบุด้วยว่าข้อมูลที่ดูเหมือนจะไม่มีค่าอะไรของเรานะ เช่น อายุ รหัสไปรษณีย์ของบ้าน ที่มีกลาดเกลื่อนอยู่ในอินเทอร์เน็ต สามารถนำไปช่วยหาข้อมูลส่วนตัวได้สบายมาก รายงานนี้ยกตัวอย่างว่าการที่จะหาข้อมูลส่วนตัวของนายกเทศมนตรีของเมืองที่ทำการสำรวจนั้นทำได้ง่ายมาก

พองานวิจัยดังกล่าวเผยแพร่ออกมา ผู้คนในสหรัฐอเมริกาก็เริ่มมีความตื่นตัวเกี่ยวกับประเด็นนี้อย่างกว้างขวางสำหรับโลกอินเทอร์เน็ต นอกจากว่าแต่ละเว็บไซต์จะต้องมีนโยบายความเป็นส่วนตัว (Privacy Policy) ที่ชัดเจนแล้วยังต้องมีการระบุกลไกป้องกันการหลุดรอดของข้อมูลส่วนบุคคลออกไปอย่างชัดเจนด้วยครับ ถ้านึกไม่ออกว่าหน้าตาของนโยบายความเป็นส่วนตัวเป็นยังไง ลองไปที่เว็บไซต์ google.com ดูครับ ด้านล่างจะมีลิงก์ Privacy อยู่ คลิกเข้าไปอ่านได้เลยครับ ส่วนใหญ่ก็จะมีการระบุว่า ข้อมูลส่วนตัวที่รวบรวมได้ในเว็บไซต์จะไม่ถูกนำไปส่งต่อกับบริษัทอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือระบุว่าถ้ามีการนำข้อมูลไปใช้ต่อ ก็จะใช้ในการพัฒนาคุณภาพการบริการโดยปกปิดข้อมูลที่สำคัญๆ ให้

แล้วในประเทศไทยล่ะ? บวรศักดิ์ ศรีสังสิทธิสันติ นักศึกษาปริญญาโท ของภาควิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ทำการสำรวจข้อมูลสถานการณ์ความน่าเป็นห่วงในการเก็บข้อมูลส่วนตัวโดยหน่วยงานต่างๆ ในเมืองไทย ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เอาไว้ในปี พ.ศ. 2551 ครับ ในรายงานวิจัยระบุว่า

1 <http://dataprivacylab.org/people/sweeney/>

85% ของเว็บไซต์ที่สำรวจได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่เราจะนำไปใช้ในการค้นหาข้อมูลส่วนบุคคลเอาไว้ เช่น บ้านเลขที่ วันเกิด ฯลฯ ถ้าเว็บไซต์เหล่านี้เอาข้อมูลไป แล้วดูแลดีๆ ไม่เอาไปปล่อยมั่วซั่ว ก็คงไม่น่าห่วงใช่ไหมครับ? ยิ่งถ้าเอาไปใช้ในการทำให้บริการต่างๆ ดีขึ้นแบบระวังเรื่องข้อมูลส่วนตัวหน่อย ก็น่าจะพอรับได้ ประเด็นเหล่านี้ น่าจะระบุในนโยบายความเป็นส่วนตัวใช่ไหมครับ ซึ่งผลสำรวจต่อมาในรายงานวิจัยเดียวกันก็บอกว่าเว็บไซต์ในไทยมีนโยบายความเป็นส่วนตัวครับ แต่ไม่ถึงครึ่งของจำนวนเว็บไซต์ที่สำรวจ และ 53% บอกว่าข้อมูลส่วนตัวของเราที่รอกๆ ลงไป ทางเว็บไซต์สามารถนำไปใช้งานอย่างไรก็ได้ โดยไม่ต้องขออนุญาตเราก่อนเลย ฟังแล้วน่าตกใจนะครับ ดังนั้นไม่ต้องแปลกใจนะครับ ที่จะมี Spam E-mail หรือ SMS ที่ส่งมาจากไหนก็ไม่รู้ หนักกว่านั้นก็มีบางเว็บไซต์มีนโยบายความเป็นส่วนตัวที่ระบุว่าข้อมูลที่เรารอกไปถือว่าเป็นลิขสิทธิ์ของเว็บไซต์นั้นๆ ไปเลย น่าคิดใช่ไหมครับ? ข้อมูลชื่อ-สกุล อายุ ที่อยู่ เรา กลายเป็นลิขสิทธิ์ของคนอื่นไปเฉยเลย

แม้ว่าสถานการณ์ในปัจจุบันจะดูไม่ค่อยสวยงามเท่าไร แต่เราก็ยังพอมีความหวังครับ เมื่อปีที่แล้ว (พ.ศ. 2552) คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และนำเสนอต่อรัฐสภาเพื่อกร่างแล้วครับ แม้ว่าจะยังไม่ออกมาบังคับใช้ แต่ก็เรียกได้ว่ามีความพยายามและถ้ามีการบังคับใช้เมื่อไหร่ ก็น่าจะอุ่นใจได้มากขึ้นครับ แต่ก็ต้องรอดูต่อว่าในกฎหมายระบุบทลงโทษในการรักษาข้อมูลส่วนตัวไม่สำเร็จไว้อย่างไร เอาจริงหรือเปล่า มีคนเคยบอกผมว่าข้อมูลส่วนตัว เช่น ชื่อ ที่อยู่ เบอร์ โทรศัพท์ เงินเดือน ขายกันในบ้านเราแค่ชื่อละไม่เกิน 5 บาทเอง ถ้าบทลงโทษไม่หนักคงจะเหนื่อยใจครับ

สุดท้ายนี้ แม้ว่ากฎหมายที่จะช่วยคุ้มครองในประเด็นความเป็นส่วนตัวยังไม่คลอดออกมา เราคงต้องเริ่มระมัดระวังกันแล้วครับ จะไปกรอกข้อมูลที่ไหนอย่างไร ดูนิดนึงครับ คนเก็บข้อมูล เว็บไซต์น่าเชื่อถือแค่ไหน มีนโยบายความเป็นส่วนตัวหรือเปล่า ถ้ามีการขอข้อมูลส่วนตัวโดยไม่จำเป็นก็คิดหน้าคิดหลังในการให้ข้อมูลนิดนึง น่าจะเป็นประโยชน์กับชีวิตเราเองครับ